

Sobre les V Jornades de Comunicació a Reus

MARIÀ ARBONÈS

A la memòria de Jordi Bonet, amic i cofundador de Punt 6 Camp

Les V Jornades de Comunicació celebrades els passats dies 18,19 i 20 de novembre a Reus han debatut temes relacionats amb la societat de la informació, la comunicació local a Catalunya, la ràdio com a mitjà de proximitat i la seva implantació digital, els estudis de periodisme i les sortides professionals, i el fotoperiodisme. A aquesta cita bianual hi han assistit ponents procedents de la geografia catalana, basca i espanyola.

Novament hem proposat examinar els canvis que es produeixen en l'escenari de la comunicació i la informació. Pel que fa a la ràdio assistim a un canvi important: la transformació de la ràdio analògica en la ràdio digital. Això significa, millor qualitat de so, augment de número de canals, millorar i ampliar les cobertures territorials, sintonitzar la mateixa emissora sense canviar el dial i generar noves ofertes de programes i serveis. El gran repte d'un futur immediat és la digitalització de les emissions i les incerteses que això genera. Rosa Franquet, catedràtica de la UAB, ha afirmat a Reus que 'des de 1999 no s'ha avançat gaire en la ràdio digital i els radiodifusors no s'han esforçat per un canvi d'hàbit en la recepció'. S'obren

noves expectatives però la ràdio se seguirà definint pels serveis i continguts que ofereix. Segons Franquet, 'la clau per a una òptima implantació de la ràdio digital es troba en els nous continguts i que aquests siguin distribuïts per múltiples plataformes.'

Santiago Ramentol, director general de Mitjans i Serveis de Difusió Audiovisual de la Generalitat de Catalunya també es va referir a la ràdio digital i va afegir els avantatges que aquesta interacció pot tenir per ampliar la democràcia, sempre i quan el ciutadà obtingui una total informació, que aquesta sigui fiable i rebi dels mitjans un entreteniment que no l'idiotitzi.

La ràdio digital és un esglaó en l'anomenada convergència tècnica. La innovació d'aquest mitjà també passa per Internet, plataforma de la informació, de la cultura, de la política, de l'economia. Internet és el recurs de la societat de la informació, un nou món interactiu de processos comunicatius i socials. El 45 % de la població de la demarcació de Tarragona disposa de connexió a la xarxa i el col·lectiu que més l'utilitza és els

El director del diari Berria, Martxello Otamendi (al centre de la imatge), al seu costat, el director de Vilaweb, Vicent Partal.

estudiants, seguit d'assalariats, aturats i empresaris. Efectivament, en aquest darrer sector hi ha algunes *potes coixes*. Les pimes han de millorar les relacions amb aquestes tecnologies. Internet s'usa més a casa que al treball i només un 7% dels enquestats tenien intenció de disposar-ne l'any 2005. Sembla que el model s'hagi esgotat. Aquestes són dades d'un estudi fet l'any passat per OASI i presentat a les Jornades pel seu director, Enric Brull. La mostra també indica que la salut de les tecnologies d'informació mitjançant Internet és bona, però que cal que aquestes siguin encara més assequibles.

Bernat López, cap de la Unitat Predepartamental de Comunicació Audiovisual, Publicitat i Periodisme de la URV també es va referir a Internet, quan va parlar de les webs de proximitat en una detallada mostra de la situació de la comunicació local de Catalunya. A finals del 2002 es van comptabilitzar 360 webs d'informació local. De l'exposició de Bernat López es pot entreveure un ric panorama comunicatiu local català, vinculat

al fet que el nostre país és capdavanter d'aquest fenomen a Europa. La primera emissora de l'estat fou Ràdio Barcelona (1924) però també a Catalunya s'hi iniciaren les experiències de ràdio municipal (Arenys de Mar) i ràdio comunitària (Barcelona) l'any 1979. Cardedeu fou el primer municipi de l'estat de disposar una televisió local. Tenim actualment múltiples ofertes, públiques i privades, de ràdios, de televisions i de premsa i s'estan produint tendències que cal tenir en compte. Els mitjans de comunicació tenen un origen local i posteriorment es creen en xarxa. En la televisió local hi ha una creixent professionalització del sector en un moment en el qual estan sorgint grans grups de comunicació. La ràdio atrau més als periodistes que la premsa i la televisió, i és evident el creixement de la premsa gratuïta, cosa que preocupa a les empreses tradicionals de la premsa.

Qui coneix els orígens de Punt 6 Camp, sabrà que aquests foren inspirats per Ràdio 3, per les formes innovadores d'aquesta ràdio que tant va

espavilar la nova cultura dels anys 80. Enguany hem comptat amb un referent d'aquesta emissora, Manolo Ferreras, un home que desprèn ràdio per tots els costats. Per ell qualsevol element pot resultar un missatge transcendent i no dubta en recollir-lo. És un apassionat de la ràdio de carrer i del reportatge. Li encanta l'espontani, el nou, l'insòlit. Segons Ferreras 'la ràdio ha de tenir, si vol sobreviure, l'obligació d'aixecar-se contra la vulgarització sense haver de renunciar als seus posats de desbaratada, suggerent i màgica, on el fet informatiu no s'ha d'encaixonar en dades, perquè compten les emocions, l'opinió i la ironia.'

La taula rodona sobre les sortides professionals del periodisme, va influir molt en una jove col·laboradora de Punt 6 Camp, que abans d'assistir-hi volia estudiar periodisme i després d'escoltar als ponents va aplegar molts dubtes. Espero que mantingui la seva il·lusió, tot i que es tracta d'una reacció lògica després d'un panorama molt poc engrescador. Un exemple: el professor de la URV, Antoni Pèrez Portabella, va obrir les intervencions dient que 'el mercat no pot absorbir l'actual oferta d'estudiants de periodisme i, per tant, s'haurien de reduir els grups, fer-los més selectius i enfocats als nous perfils professionals'; un criteri que va compartir el director de SER Catalunya, Josep Maria Martí en afirmar que 's'han de crear nous mètodes formatius perquè els estudiants no esdevinguin mà d'obra barata.' Per rematar-ho, el president de la Federació de Sindicats de Periodistes d'Espanya, Enric Bastardes, va indicar que 'en aquests moments hi ha un 40% de periodistes en actiu a tot l'estat que treballen sense contracte laboral, només treballant a tant la peça.' En aquesta taula també es van parlar de les pràctiques als mitjans i els tres ponents van coincidir en apuntar que les pràctiques s'han convertit en la majoria dels casos en un exèrcit de gratuïts que treballen, no d'estudiants que van a formar-se a les empreses o a conèixer l'ofici de prop.

El sector de la comunicació és molt canviant. Com serà el futur immediat? Desapareixerà el periodista com a subjecte que obté i informa de l'actualitat? Què i qui determinarà què és i no és actualitat? Serà bo tanta abundància d'informació i com s'establirà el seu valor?

Els fets al voltant dels atemptats de l'11-M a Madrid ja plantegen moltes preguntes sobre la integritat del periodisme. Martxelo Otamendi, director de *Berria*, i Vicent Partal, director de Vilaweb, van ser presents a les Jornades de Reus per explicar com van respondre informativament als atemptats, al marge de les versions oficials que tant van influir a la gran premsa. Vilaweb va explicar abans que ningú, el dia 11, els dubtes al voltant de l'autoria dels atemptats. I *Berria*, per introduir més elements informatius, va enviar una redactora a Londres, al diari *Al Quds Al Arabi* que havia rebut una carta de les Brigades d'Abu Hasf al-Masri en la qual s'assenyalava que Al-Qaida s'atribuïa la responsabilitat dels atemptats. La directora del diari va comunicar que la reivindicació s'havia rebut pels canals habituals i la consideraven fiable. *Berria* disposava d'un argument més per a contrarestar la versió oficial: que l'atemptat era producte d'ETA.

Sempre hem volgut que col·lectius del sector de casa nostra pugin dalt de 'l'escenari' a parlar de les seves qüestions. Si fa uns anys van ser els companys de la premsa i la ràdio local, en aquestes Jornades hem volgut que els fotoperiodistes diguin la seva. En una taula compartida per Joan Puig, José Carlos Leon, Jaume Sellart i Tjerk Van Der Meulen s'ha criticat que siguin els propis 'plumilles' (com elles anomenen als redactors) els que facin fotografies i que els directius de la premsa valorin poc la imatge, que s'omplin forats amb imatges només per omplir. Els fotoperiodistes han manifestat també que la relació amb els redactors ha millorat en els darrers anys.

Marià Arbonès, director de Punt 6 Camp